

16 Yaş Gençlerinde Görülen Uyumsuz Davranışlarla, Sosyo ekonomik Düzey ve Cinsiyet İlişkisi

● Dr. Nilgün SARP

ÖZET

Bu çalışmada, 16 yaş gençlerinde görülen uyumsuz davranışların, sosyo ekonomik düzey (S.E.D.) ve cinsiyetle ilişkisi araştırılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen "t" veriler testi ile irdelenmiş ve S.E.D. ile cinsiyetin uyumsuz davranışlarla ilişkisi önemsiz bulunmuştur.

GİRİŞ

Günümüzde ekonomik, politik sosyal ve teknolojik alanlarda yaşanan hızlı değişimler toplumları etkilemektedir. Bu değişimlerden olumlu etkilenen bireyler olduğu kadar, olumsuz etkilenen bireylerde bulunmaktadır.

Hızlı değişimlere ayak uyduramayan bireylerde bazen uyum sorunları ortaya çıkabilmektedir. Bazende böyle bir nedene bağlı olmaksızın, değişik nedenlerden dolayı uyum sorunu olan bireyler bulunabilir. Bu tür bireylerin kendileri ile olduğu kadar aileleriyle ve çevreleriyle de ilgili sorunları vardır. Uyumsuz bireyler üyesi buldukları aile,

okul, mahalle ve genelde de toplum yaşamını olumsuz yönde etkilerler, yaşamları mutsuz sürer.

UYUMSUZLUK NEDİR?

Günümüzün önemli sorunlarından biri olan uyumsuzluk nedir?

C.V. Good'a göre uyum; çevreye ve çevredeki değişikliklere uygun davranış şekilleri bulma ve uydurma sürecidir. Genel olarak uyum tanımı ise; Bireyin sahip olduğu özelliklerinin, kendi benliği ile ve içinde bulunduğu çevre arasında dengeli bir ilişki

kurabilme ve bu ilişkiyi sürdürebilmez.

Bu tanımlardan hareketle,

Uyumsuz çocuk; kendi benliği ile ve çevresiyle dengeli, etkili ilişki kurma, geliştirme ve sürdürmede güçlük çeken, bu yönden gelişimi sekteye uğrayan ve çevresindekilerin olağan ilişkileri ile düzeltilmeyen davranış kalıplarına sahip olan çocuktur. (Barker, 1976)

Çocuklar bütün sorunlarını dışa vurmazlar. Bu nedenele, dıştan belirti göstermeyen bir çocuğun her zaman uyumlu ve dengeli sayılması gerekmez.

Kuruntu ve üzüntülerini açığa vurmayan, içi fırtınalı, dışa durgun çocuklarda vardır. Bu tip çocuklar için kendi kendileriyle sürekli savaşır ve yorgun düşerler. Küçük dış baskılar altında kolayca dengeleri bozulur ve belirtiler ortaya çıkar. (Yörükoğlu, 1978)

Ülkemizde yapılan çalışmalarda, okul çocuklarında görülen uyumsuz davranışların nedenleri, çevre, ana-baba çatışmaları kötü ortam, yetersiz sağlık koşulları ve düşük sosyo ekonomik seviye olarak saptanmıştır. (Cebinoğlu,1979) Ayrıca erkek çocuklarda rastlanan sorunlar kızlara oranla yüksektir. Erkeklerde saldırganlık, okul başarısızlığı, okuldan kaçma daha yüksek oranda görülürken, kızlarda kişilik problemleri daha yüksek bulunmuştur. (Libler 1963., Powell, 1971., Heidenreich, 1969., Pavell, 1971., Grant,1978., Achenbach, 1979)

AMAÇ

Çocukların uyumsuz olarak nitelendirilebilmeleri için, uyumsuz davranışları sık sık sürekli ve farkında olmadan yapmaları gerekir. Yoksa bu davranışlara

bazen uyumlu olan öğrencilerde de rastlanır. (Başaran, 1978)

Bu araştırmada; 16 yaş gençlerinde görülen nevrotik davranışlar, aşırı duygusal etkinlik ve sapmalar, sosyal davranışlarda sapmalar, pseudosomatik davranışlar olarak sınırlandırılan uyumsuz davranışların sosyo ekonomik düzen ve cinsiyetle ilişkisinin saptanması amaçlanmıştır.

YÖNTEM VE ARAÇLAR

Bu araştırmada, Survey Betimleme Yöntemi kullanılmıştır.

a) Evren: Ankara İl merkezindeki liselerde okuyan 16 yaş çocuklarıdır.

b) Örnekler: S.E.D.'lerine göre; Deneme Lisesi, Yükseliş Koleji (S.E.D. Yüksek), Kurtuluş ve Aydınlikevler Liseleri (S.E.D. Orta) Gülveren ve Aktepe Liseleri (S.E.D. Düşük)'nin 2. sınıfında okuyan ve öğretim düzeyleri, S.E.D. Yüksek kesiminde, yüksek öğretim, S.E.D. Orta kesiminde, orta öğretim, S.E.D. Düşük kesiminde, ilk-öğrenim görmüş veya okumamış olan anne-babalara sahip toplam 203, 16 yaş çocuğudur. Bu çocukların 98 i kız, 105 i erkektir.

Öğrencilerdeki uyumsuz davranışları ölçme formu ile veriler toplanmıştır. Bu formda şu davranışlar yer almaktadır (Başaran, 1975).

I) Nevrotik Davranışlar:

- 1- Sinirli hareket etmek,
- 2- Huzursuz ve rahatsız olmak,
- 3- Tırnak ısırma veya yemek,
- 4- Konuşmak istememek,
- 5- Konuşma özürlerinin olması,
- 6- İç çekmek,
- 7- Saçlarını kıvrıp çekmek,

- 8- Adele seğirmelerinin olması,
- 9- Kaş seğirmelerinin olması,
- 10- Göz kırıştırtmasının olması,
- 11- Yüz ekşitmek,
- 12- Dudak ıslatmak,
- 13- Utangaç olmak,
- 14- Korkak olmak,
- 15- Endişeli ve şüpheli olmak,
- 16- Son derece sakin olmak,
- 17-Yalnızlıktan hoşlanmak,
- 18- Neşesiz olmak,
- 19- Baş dönmesi ve yorgunluktan şikayet etmek,
- 20- Doktor teşhisi dışında sürekli olarak hastalıklardan yakınmak,

21- Ağlama nöbetleri geçirmek,

II) Aşırı Duygusal Etkinlikte Sapmalar:

- 1- Yarışma arzusu duymak,
- 2- Başaramayacağı yarışmalardan kolayca çekilmek,
- 3- Kolayca düş kırıklığına uğramak
- 4- Sebepsiz yere bağırıp çağırıp dikkati çekmek istemek,
- 5- Gündüz hayal kurup kendi aleminde yaşamak (gündüz hayalleri)
- 6- Yüz yüze geldiği problemlerin çözümünde kimseden yardım istemeyip içine atmak,
- 7- Bu içe atma nedeniyle problemlerin çözümsüz kalması,
- 8- Grupla çalışmayı zor bulmak,
- 9- Başkalarıyla beraberken çalışmayıp, gerginlik duymak,
- 10-Unutkan olmak,
- 11- Sorumluluktan çekinmek.

III) Sosyal Davranışlarda Sapma:

- 1- Okuldan hoşlanmamak,
- 2- Okula sık sık devam etmemek,
- 3- Okul derslerine ilgisizlik yada hiç ilgilenmemek,
- 4- Derslerde başarısızlık,
- 5- Sık sık ağız kavgası yapmak,
- 6- Haklarını elde etmek için kaba kuvvete başvurmak,
- 7- Yalan söylemek,
- 8- Otoriteye karşı gelmek,
- 9- Toplumda kabul edilmeyen uygunsuz cinsel ilgilere sahip olmak,
- 10- Müstehcen fıkralardan hoşlanmak,
- 11- Müstehcen resimler yapmak.

IV) Pseudosomatik Davranışlar;

- 1- Sert kaşınmak,
- 2- Kaşınan yerde iz bırakmak, hatta uzun tırnaklıysa kaşınan yeri kanatmak,
- 3- Sık sık kabız olmak,
- 4- Sık sık ishal olmak,
- 5- Sık sık idrar yapmak,
- 6- Düzensiz yemek yemek,
- 7- Oburluk
- 8- Heycanlanınca bulantı duymak veya kusmak,
- 9- Çeşitli ağrılar ya da sancılar.

c) Verilerin Analizi; Elde edilen verilerde, çocukların gösterdiği her uyumsuz davranışa bir puan verilerek analizler yapılmıştır. Önce uyumsuz davranış yüzdeleri hesaplanmış, daha sonra aritmetik ortalama ve testi yapılmıştır.

BULGULAR

Kız ve erkek çocuklarda, uyumsuz davranışlardan, Nevrotik davranışların görülme sıklığı yüzde (%) olarak Tablo I de gösterilmiştir.

TABLO 1. Kız ve Erkek Çocuklarda, Nevrotik Davranışların Yüzde (%) Olarak Görülme Sıklığı

NEVROTİK DAVRANIŞLAR	Erkekler			Kızlar		
	S.E.D.	S.E.D.	S.E.D.	S.E.D.	S.E.D.	S.E.D.
	Düşük	Orta	Yüksek	Düşük	Orta	Yüksek
Sınırlı hareket etme	33.3	45.7	30.5	52.9	51.3	30
Huzursuz ve rahatsız olma	25	14.2	8.3	26.4	10.8	16.6
Tırnak yeme, ısırma	8.3	17.1	25	23.5	21.6	30
Konuşmak istememe	25	14.2	22.2	23.5	5.4	23.3
Konuşma özürü olma	19.4	8.5	16.6	11.7	5.4	3.3
Sık sık iç çekme	27.7	11.4	8.3	41.1	21.6	30
Saçlarını kıvrıp çekme	8.3	2.8	11.1	11.7	2.7	16.6
Adale seğirmeleri	16.6	5.7	11.1	11.7	2.7	16.6
Kaş seğirmeleri	8.3	2.8	11.1	14.9	8.1	6.6
Göz kırpıştırma	13.8	5.7	11.1	2.9	0	3.3
Yüz ekşitme	27.7	11.4	25	35.2	29.7	43.3
Dudağını ıslatma	30.5	20	33.3	50	35.1	50
Utangaç olma	58.3	25.7	13.8	50	8.1	33.3
Korkak olma	11.1	8.5	11.1	11.7	13.5	13.3
Endişeli ve şüpheli olma	44.4	20	2.5	55.8	24.3	40
Son derece sakin olma	58.3	34.2	36.1	52.9	13.5	30
Yalnızlıktan hoşlanma	22.2	31.4	36.1	35.2	35.1	33.3
Baş dönmesi, yorgunluktan şikayet	22.2	14.2	22.2	35.2	32.4	36.6
Hastalıktan yakınma	8.3	2.8	22.2	20.5	10.8	23.3
Ağlama nöbetleri geçirme	2.7	2.8	5.5	14.7	13.5	16.6

Tablo'da görüldüğü gibi her iki cinsiyete de en fazla görülen davranışlar, utangaçlık ve sakinliktir.

Tablo II de kız ve erkek çocuklarda, uyumsuz davranışlardan, aşırı duygusal etkinlik ve sapmaların görülme sıklığı yüzde (%) olarak gösterilmiştir.

TABLO II: Kız ve Erkek Çocuklarda, Aşırı Duygusal Etkinlik ve Sapmaların Görülme Sıklığı

AŞIRI DUYGUSAL ETKİNLİK VE SAPMALAR	Erkekler			Kızlar		
	S.E.D.	S.E.D.	S.E.D.	S.E.D.	S.E.D.	S.E.D.
	Düşük	Orta	Yüksek	Düşük	Orta	Yüksek
Yarışma arzusu duyma	61.1	82.8	66.6	47	67.5	56.6
Başaramayacağı yarışmalardan çekilme	25	31.4	27.7	17.6	37.8	36.6
Kolayca düş kırıklığına uğrama	19.4	22.8	22.2	38.2	16.2	43.3
Sebepsiz bağırıp çağırma, dikkat çekme	8.3	17.1	11.1	11.7	2.7	6.6
Gündüz hayal kurma kendi aleminde yaşama	47.2	45.7	30.5	29.4	21.6	30
Problemlerinin çözümünde yardım istemeyip, içine atma	33.3	22.8	19.4	52.9	13.5	16.6
Problemlerin çözümsüz kalması	36.1	17.1	27.7	44.1	13.5	13.3
Grupla çalışmayı zor bulma	11.1	25.7	33.3	14.7	32.4	36.6
Başkalarıyla zor çalışma, gereğini duyma	27.7	25.7	25	38.2	54	20
Unutkan olma	13.8	31.4	30.5	11.7	27	23.3
Sorumluluktan Kaçma	27.7	25.7	30.5	32.3	21.6	10

Tablo'da görüldüğü gibi yarışma arzusu duyma ve gündüz hayal kurma, kendi aleminde yaşama davranışları her iki cinste de en fazla görülen davranışlardır.

Kız ve erkek çocuklarda uyumsuz davranışlardan, sosyal davranışlarında sapmaların yüzde (%) görülme Tablo III'de gösterilmiştir.

TABLO III: Kız ve Erkek Çocuklarda, Sosyal Davranışlarda Sapmaların Görülme Sıklığı

SOSYAL DAVRANIŞLARDA SAPMA	Erkekler			Kızlar		
	S.E.D.	S.E.D.	S.E.D.	S.E.D.	S.E.D.	S.E.D.
	Düşük	Orta	Yüksek	Düşük	Orta	Yüksek
Okuldan hoşlanmama	88.8	72.4	36.1	55.8	83.7	80
Okula sık sık devam etmeme	19.4	22.8	19.4	0	5.4	0
Derslere ilgi azlığı, ilgisizlik	38.8	28.5	47.2	14.7	13.5	23.3
Derslerde başarısızlık	44.4	45.7	69.4	35.2	78.3	76.6
Sık sık ağız kavgası yapmak	47.2	40	33.3	11.7	27	36.6
Hakkımı kaba kuvvetle alma	25	28.5	22.2	14.7	8.1	6.6
Sık sık otoriteye karşı gelme	16.6	31.4	36.1	0	29.7	50
Uygunsuz cinsel ilgilere sabit olma	22.2	11.4	0	2.9	10.8	0
Müstehcen fıkralardan hoşlanma	47.2	51.4	55.5	11.7	32.4	30
Müstehcen resimler yapma	27.7	22.8	22.2	11.7	0	0

Tablo'da görüldüğü gibi okuldan hoşlanmama ve müstehcen fıkralardan hoşlanma, her iki cinste de en fazla rastlanan davranışlardır.

Tablo IV de kız ve erkek çocuklarda, uyumsuz davranışlardan, pseudosomatik davranışların yüzde (%) olarak görülme sıklığı gösterilmiştir.

TABLO IV; Kız ve Erkek Çocuklarda, Pseudosomatik Davranışların Görülme Sıklığı (%)

PSEUDOSOMATİK DAVRANIŞLAR	Erkekler						Kızlar
	S.E.D.	S.E.D.	S.E.D.	S.E.D.	S.E.D.	S.E.D.	
	Düşük	Orta	Yüksek	Düşük	Orta	Yüksek	
Okul derslerine ilgi azlığı	8.3	5.7	16.6	11.7	8.1	20	
Sık sık kabız olma	8.3	2.8	11.1	5.8	0	36.6	
Sık sık ishal olma	5.5	0	19.4	2.9	5.4	23.3	
Sık sık idrar yapma	22.2	8.5	25	17.7	29.7	36.6	
Düzensiz yemek yeme	36.1	42.8	55.5	38.2	48.6	53.3	
Obur olma	5.5	11.4	38.8	2.9	24.3	13.3	
Heyecanlanınca bulantı duyma, kusma	5.5	2.8	11.1	5.8	13.5	23.3	
Çeşitli ağrılar, sancılar duyma	13.8	20	13.8	38.2	38.1	50	

Tablo'da görüldüğü gibi, düzensiz yemek yeme ve çeşitli ağrılar veya sancılar duyma davranışlarına, her iki cinste de en fazla rastlanmıştır.

Kız ve erkek çocuklarda, görülen uyumsuz davranışların, Aritmetik Ortalama (X) ve Standart Sapma (S) ları Tablo V'de verilmiştir.

TABLO V: Kız ve Erkek Çocuklarda Uyumsuz Davranışların Aritmetik Ortalama (X) ve Standart Sapmalarının (S) Dağılımı

	ERKEKLER			KIZLAR		
	S.E.D.	S.E.D.	S.E.D.	S.E.D.	S.E.D.	S.E.D.
	Düşük	Orta	Yüksek	Düşük	Orta	Yüksek
x	12.69	11.45	12.88	14.57	10.03	13
s	6.584	5.066	8.151	6.149	6.074	5.480
n	36	35	36	33	33	30

Uyumsuz davranışlarla, Cinsiyet ve Sosyo Ekonomik Düzey (S.E.D.) arasındaki ilişkinin saptanması için yapılan -t- testi sonuçları ise şöyledir.

a) Cinsiyet-S.E.D. Düşük çocuklarda;	t=0	p>0.05	Önemsiz
b) Cinsiyet-S.E.D. Yüksek çocuklarda;	t=-16	p>0.05	Önemsiz
c) Cinsiyet-S.E.D. Orta çocuklarda;	t=0	p>0.05	Önemsiz
d) Cinsiyet-S.E.D. Düşük ile Orta çocuklarda;	t=2.22	p<0.05	Önemli
e) Cinsiyet-S.E.D. Yüksek ile Orta çocuklarda;	t=1.85	p>0.05	Önemsiz
f) Cinsiyet-S.E.D. Düşük ile Yüksek çocuklarda;	t=1.65	p>0.05	Önemsiz

olarak bulunmuştur. (Yanılma olasılığı 0.05 olarak alınmıştır.)

SONUÇ

Bu araştırmada 16 yaş çocuklarında görülen uyumsuz davranışların sosyal ekonomik düzey ve cinsiyet ile ilişkisi araştırılmış ve sonuçta, erkeklerde en yüksek oranda uyumsuz davranışları sosyal ekonomik düzeyi yüksek olan okullardan alınan çocukların gösterdiği, en düşük oranda ise sosyo ekonomik düzeyi orta olan okullardan alınan çocukların gösterdiği belirlenmiştir.

Kızlarda ise en yüksek oranda uyumsuz davranışları sosyo ekonomik düzeyi düşük olan okullardan alınan çocukların gösterdiği, en düşük oranda ise sosyo ekonomik düzeyi orta olan okullardan alınan çocukların gösterdiği belirlenmiştir.

Cinsiyet farklarına göre ise, yüksek ve düşük sosyo ekonomik düzeydeki okullardan alınan kız çocukların erkeklere oranla daha yüksek oranda uyumsuz davranış gösterdikleri belirlenmiştir.

Daha sonra, değişkenler arasındaki ilişkinin varlığının saptamak için uygulanan t testi sonuçlarından; uyumsuz davranışlarla cinsiyet arasında bir ilişkinin olup olmadığını saptamak için yapılan t testi sonuçlarından her üç sosyo ekonomik düzeydeki okullardan alınan kız ve

erkek öğrencilerin uyumsuz davranışlar göstermelerinde görülen farklılığın $p > 0.05$ güvenilirlikle önemsiz olduğu belirlenmiştir.

Uyumsuz davranışlarla sosyo ekonomik düzey arasında bir ilişkinin olup olmadığını saptamak için yapılan t testi sonuçlarına göre ise, yalnızca düşük-orta sosyo ekonomik düzeyden alınan çocukların uyumsuz davranışlar göstermelerinde görülen farklılık $P < 0.05$ güvenilirlikle önemli bulunmuştur. Diğer düzeyler arasındaki farklılık ise önemsiz bulunmuştur.

KAYNAKÇA

- Barker, Philip. *Basic Child Psychiatry*, 2nd Edition. Crosbylockwood Staples, London, 1976
- Yörükoğlu; Atalay. *Çocuk Ruh Sağlığı. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1978.*
- Cebiroğlu, Rıdvan. 26.12.1979'da *Çocuk Akıl Sağlığı ve Rehberliği Derneği Başkanı olarak Yaptığı Konuşma.*
- Licbler, O., Solovan, R., Elise, B., and others. *The Drops Out-A Treatment Study Of Intellectually Capable Students Who Drop Out Of High School. Scholarship and Guidance Association Printed in U.S.A., 1963.*
- Powell, Marvin., Frerichs, H., Clements, M., Hubert, O., Heritt, C. *Readings Adolescent Psychology, U.S.A., 1971.*
- Heidenreich, a.C, *Basic Readings in Behaviour Disorders. Sacramento, California, March, 1969.*
- Grant, Naomi., Rae, I. *Canadian Psychiatric Association Journal. Volume 23, Special Supplement, p:23-24, 1978.*
- Achenbach, M., Thomas and Edelbrock., Craig, S. *Journal Of Consulting and Clinical Psychology. Volume 47, Number 2, p:223-233, April 1979.*
- Başaran, İbrahim Ethem. *Eğitim Psikolojisi. Eğitim Enstitüleri-Mektupla Öğretim Ortak Dersler, Mektupla Öğretim Merkezi, Ankara, 1975.*

*Kendine dost olan
bilinki herkese de dosttur.*

Seneca